

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Norges Handelshøyskole
v/ klagenemnda
Helleveien 30
5045 Bergen

Bergen, 02.04.2024
Deres ref.: 21859
Vår ref.: 24/02510 (1/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 1/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Norges Handelshøyskole (NHH) i sak 34/22 (22/00407), som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 26.01.2023, der vedtak fattet av underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 26.01.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/02443 (1/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 19.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd har med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved NHH ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er ██████████ representert ved advokat Snorre Kristiansen ved første gangs behandling. Saken gjelder mistanke om fusk ved ureglementert samarbeid under hjemmeeksamen i emnet ██████████, innlevert 02.12.2021.

Det fremgår av sakens dokumenter at eksamen ble gitt i to ulike varianter. Enkelte kandidater fikk utdelt et datasett for løsning av oppgave 2 med talldata 0,00167. Andre kandidater fikk utdelt et datasett med tallet 0,00067 på samme sted. De ulike variantene ble gitt for å avdekke eventuelt ureglementert samarbeid.

Av sensors melding om mistanke om fusk datert 24.01.2022 fremgår det at klageren hadde fått utdelt oppgavevariant 1, med talldata 0,00167. Klageren hadde imidlertid besvart eksamensoppgaven med talldata 0,00067, som var oppgitt i oppgavevariant 2. Sensor i emnet mente dermed at det var grunnlag for å mistenke fusk ved ureglementert samarbeid.

Klageren innga en skriftlig uttalelse 05.02.2022. ██████████ opplyste at ██████████ hadde vært dårlig forberedt til eksamen, blant annet som følge av nylig gjennomgått sykdom. Klageren hadde derfor vært usikker på enkelte oppgaver, og erkjente at ██████████ hadde tatt kontakt med en medstudent under eksamen. Klageren forklarte videre at ██████████ hadde fått tilsendt medstudentens besvarelse for å se løsningen på deloppgave 1d og 1e. Klageren hadde ikke vært kjent med at det fantes to varianter av det utdelte datasettet til oppgave 2, og løste derfor denne oppgaven i excel-dokumentet ██████████ hadde mottatt fra medstudenten. Klageren presiserte imidlertid at medstudenten ikke hadde oversendt sin løsning på oppgave 2, og at ██████████ dermed hadde løst oppgave 2 selvstendig.

Klagerens tidligere advokat innga en skriftlig uttalelse 04.04.2022, der det fremgikk at klageren hadde levert blankt på de to deloppgavene 1d og 1e, og dermed ikke benyttet seg av medstudentens løsninger. Klageren anførte at ██████████ som følge av dette heller ikke hadde gjennomført fuskehandlingen. Det ble videre anført at klageren ikke hadde hatt til hensikt å fuske, og at ██████████ hverken hadde handlet grovt uaktsomt eller forsettlig. Det ble ytterligere anført at utestenging ville være en urimelig reaksjon, tatt i betraktning at klageren ikke hadde benyttet seg av medstudentens svar, samt saksbehandlingstiden som hadde gått.

I saksfremlegg til underinstansen, la seksjon for eksamen til grunn at det å opprette kontakt med en annen eksamenskandidat under en individuell eksamen og utveksle eksamenssvar, klart omfattes av definisjonen «ureglementert samarbeid» i institusjonens eksamensforskrift. Seksjon for eksamen innstilte på annullering av eksamen og utestenging i ett semester.

Underinstansen behandlet saken i møte 19.04.2022. De fant at klageren hadde fusket under innleveringen av hjemmeeksamen, i det minste ved grov uaktsomhet, og fattet vedtak om annullering og utestenging i ett semester, nærmere bestemt høstsemesteret 2022.

Klagerens tidligere advokat innga en foreløpig klage 29.04.2022. Utfyllende anførsler ble fremsatt 12.05.2022. Det ble gjort gjeldende at underinstansens vedtak var utilstrekkelig begrunnet og at saken var behandlet uten en reell kontradiktorisk behandling. Videre ble det anført at hverken det objektive eller det subjektive vilkåret for fusk var oppfylt. Advokaten viste til tidligere anførsler og fastholdt disse. Det ble ytterligere anført at underinstansen hadde gått utenfor sin kompetanse ved å vedta utestengelse høstsemesteret 2022, da klageren ved en utestengelse ikke ville få gjennomført sitt planlagte utvekslingsopphold i utlandet.

Underinstansen vurderte klagen 16.06.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen presiserte blant annet at alle relevante dokumenter i saken hadde vært tilgjengelig og vurdert. Videre viste nemnda til at utveksling til utenlandske læresteder er direkte knyttet til studieretten ved NHH, gjennom et visst antall tildelte studieplasser for studenter ved NHH. Underinstansen fant dermed at den hadde kompetanse til å utestenge klageren selv om det ville medføre konsekvenser for det planlagte utvekslingsoppholdet.

Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

I e-post 26.01.2023 etterspurte sekretariatet for Felles klagenemnd opplysninger om hvordan underinstansen var sammensatt på vedtakstidspunktet og om eventuell dissens. NHH besvarte forespørselen per telefon samme dag, og opplyste at nemnda hadde vært vedtaksfør og korrekt sammensatt i henhold til lovkravene for dette. I e-post samme dag ble også forsiden til saksprotokollen oversendt.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om fulltidsstudiene ved Norges Handelshøyskole, NHH § 5-1 annet ledd hva som skal anses som fusk:

§ 5-1 Fusk.

...

2) Som fusk regnes eksempelvis:

...

h. ureglementert samarbeid mellom kandidater eller grupper av kandidater

...

Felles klagenemnd viser innledningsvis til at det fremgikk av eksamensoppgavens forside at: «*Collaboration between individuals or groups on submission preparation, as well as exchange of self-produced materials between individuals or groups is prohibited. (...) All communication during the home exam is considered cheating.*»

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vekt på sensors redegjørelse 24.01.2022, hvor det fremgår at klageren har besvart eksamensoppgave 2 med et datasett fra en annen oppgavevariant enn den [redacted] fikk utdelt.

Nemnda vurderer det som lite sannsynlig at eksamenskandidatene skulle ha kommet over talldata fra en annen versjon av eksamensoppgaven enn den de var tildelt. At klager har besvart eksamensoppgaven med et annet tallsett er i seg selv et objektivt holdepunkt som underbygger at det har forekommet et ureglementert samarbeid mellom kandidatene. Nemnda vil særlig fremheve at eksamensformen med bruk av ulike oppgaveversjoner nettopp var valgt for å avdekke eventuelt fusk ved ureglementert samarbeid.

Nemnda legger videre vekt på at klageren har erkjent å ha hatt kontakt med en medstudent, samt bedt om, og fått tilsendt vedkommendes besvarelse under gjennomføringen av hjemmeeksamen. Nemnda bemerker at den ulovlige kontakten i seg selv utgjør et brudd på institusjonens eksamensreglement og uhl § 4-7. Det er følgelig uten betydning for vurderingen av det objektive fuskevilkåret om klageren benyttet seg av medstudentens svar eller ikke.

Felles klagenemnd har kommet til at det – objektivt sett – er samarbeidet på en ureglementert måte, jf. forskrift om fulltidsstudiene ved Norges Handelshøyskole, NHH § 5-1 annet ledd bokstav h.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Underinstansen har kommet til at klageren «i det minste har opptrådt grovt uaktsomt». Slik Felles klagenemnd vurderer bevisene i saken, taler de klart i retning av at klager har handlet forsettlig.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av eksamen.

Det saksforhold i form av ulovlig samarbeid som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det ulovlige samarbeidet som har funnet sted, nærmest etter sin natur må være en villet handling. Felles klagenemnd kan ikke se at det er noe i dokumentasjonen som peker i retning av at den ulovlige kontakten skal ha oppstått i vanvare, altså gjennom uaktsomhet. Tvert imot underbygger klagerens forklaring at kontakten skjedde med viten og vilje.

Saksbehandlingen

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at underinstansens behandling av saken har vært mangelfull og at vedtaket ikke er tilstrekkelig begrunnet.

Felles klagenemnd kan ikke se at det er begått noen saksbehandlingsfeil ved underinstansens behandling og kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd. Eventuelle saksbehandlingsfeil av nevnte karakter vil dermed uansett være rettet opp ved nemndas behandling av saken.

Felles klagenemnd finner følgelig ikke at det foreligger forhold ved underinstansens saksbehandling som kan lede til opphevelse på grunn av ugyldighet.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen i emnet XXXXXXXXXX

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Underinstansen har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging i ett semester, nærmere bestemt høstsemesteret 2022.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at underinstansen ikke hadde kompetanse til å vedta utestenging for høstsemesteret 2022, da dette medførte at klageren ikke fikk reist på utveksling til en utenlandsk institusjon som planlagt. Felles klagenemnd viser i likhet med underinstansen til at utveksling skjer i regi av NHH og som en del av klagerens studierett ved den norske institusjonen. Påvirkning av planlagt studieforløp, herunder et eventuelt utvekslingsopphold, er en påregnelig følge av fuskehandlingen. Nemnda finner det følgelig klart at underinstansen hadde kompetanse til å fatte vedtak om utstenging høstsemesteret 2022. Det samme gjelder for behandlingen i Felles klagenemnd.

Felles klagenemnd har videre merket seg anførselen om at utestenging utgjør en urimelig reaksjon, blant annet som følge av omstendighetene rundt fuskehandlingen og lang saksbehandlingstid. Til dette vil nemnda bemerke at klageren har opptrådt forsettlig. Etter

retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Felles klagenemnd har imidlertid, etter en konkret vurdering, kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang. Nemnda viser til at sensors melding om mistanke om fusk er datert 24.01.2022, og det tok deretter 5 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 18.07.2022, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 26.01.2023. Slik nemnda vurderer det, har saken ikke hatt den fremdriften den skulle. Videre har behandlingstiden vært på 12 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd. Dette er for lang total saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas omtrent 14 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at klagenemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved NHH.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 30.08.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 26.01.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved Norges Handelshøyskole i sak 34/22 (22/00407), om annullering og utestengelse i ett semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 05.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.